

7 ניסן (מניסן) יאסר

היהודים באתיופיה ברובם חיו וגרו בכפרים מבודדים בשכונות עם הקהילה המקומית. היהודים באתיופיה נקראו "ביתא ישראל", מלשון בית ישראל. החיים בכפרים אלו היו חיים של הרמוניה וסוג של קומונה שבה חיה המשפחה המורחבת - הסבים, ההורים והילדים שנישאו ונשואו בכפר עם הוריהם. הבנות/ הנשים היו הולכות בדרך כלל אחרי הבעל. ככלל, כולם התעסקו בחקלאות - חרישה, גידולי שדה, רעיית הבהמות וכו'.

לפני המסע ראינו את ההורים נפגשים בכל מיני ישיבות של מבוגרים בלבד, דבר שלפני כן לא קרה, פשוט המון ישיבות. לאחר תקופה ראינו שאנשי הקהילה קונים חמורים, סוסים, ג'ריקנים גדולים וכן עוד הכנות כשאנו כלל לא שותפים, כנראה בשל חשש שהילדים ידברו עם ילדי השכנים ואלו ילשינו לשלטונות. יציאה מאתיופיה הייתה עבירה חמורה, ומי שנתפס היה נענש בעונשים קשים, כולל מאסרים ואף מוות.

לאחר תקופה ארוכה של הכנות, לילה אחד קמו כולם, כפר שלם של זקנים, מבוגרים, ילדים ונשים בהיריון באישון לילה, והתחילו לצעוד אל הלא נודע

עם זה, כי גדלתי והתחנכתי כיהודי גלותי, ואף אחד לא יכול לשבש את הזהות שלי כיהודי. לעומת זאת, הילדים שלנו שנולדו בארץ, לצערי גדלים בהרגשה של זרים עקב דחיה על ידי החברה הקולטת. החברה הישראלית הינה חברה אינדיבידואליסטית, תחרותית ודורסנית מאוד.

באתיופיה הייתי "ביתא ישראל", היום קוראים לי "אתיופי", זה למעשה הדילמה שבה אנחנו נמצאים. כולי תקווה שאנו אלו שניטע יתד והיסטוריה לדור הבא, ובעזרת ה' נעשה ונצליח.

סרוק לצפייה בסרט זה

בהכוונה ראשונית של המבוגרים, עד לנקודה הבאה שבה היו מובילים "אנשי דרך" - אריתראים כנראה - שידעו את הדרך מאתיופיה לסודן והמתינו לכל האנשים. מובילים אלו קיבלו סכומי כסף גדולים מהמבוגרים בכדי שיובילו אותנו לגבול סודן, שם חיכו לנו אנשי המוסד.

המסע שלנו התחיל ב- 1980 מחבל טיגריי, שבו היו שותפים מספר כפרים שהתאחדו. מדובר היה במספר רב של צועדים, כאשר הזקנים והטף מובלים על גבי חמורים וסוסים והשאר ברגל. הכל נעשה בהליכה איטית, בקצב אחיד, כאשר יש מובילים, השאר באמצע, אחר-כך החלשים, ובסוף קבוצה הסוגרת את כל "הכוח". זה מדהים לראות בעין וכן לשמוע שקבוצה גדולה צועדת בלילה וכמעט לא שומעים איש. רוב המסע היה בלילה, וביום היו נחים בגלל השמש הקופחת וכן כדי שלא נחשף על ידי חיילים שהיו כמעט בכל מקום אפשרי, כולל סיורים של חיילים בגבול האתיופי. יש לציין שזו הייתה תקופה בה היה באתיופיה שלטון קומוניסטי קשה ואכזרי.

מסע זה נמשך מספר חודשים, וזאת בשל מספרם הרב של הצועדים, היותם מורכבים מקשישים וילדים, והכי חשוב, כיון שמדובר במדינות גדולות מאד, כך שיש שטח גדול מאד לחצות עד לגבול סודן. נשים ילדו במהלך המסע ומיד העלו אותן על גבי בהמות להמשך הדרך. לא היה זמן לאפשר לילדות לנוח וליהנות "מחופשת לידה". היו מצבים שלא היה מים לשתייה וכן אוכל. חולים שנפטרו נקברו בצדי הדרכים מבלי אפשרות להתאבל עליהם כי מימד הזמן היה בעוכרינו.

הייתה פעם שלא היה לנו מים כמעט 3 ימים רצופים, כשמדובר באזור שהחום בו היה בלתי נסבל. נשלחה קבוצה של אנשים לאתר מקורות מים, כשהם בעצמם באפיסת כוחות. הם הצליחו לאתר נהר, שם מילאו כמה ג'ריקנים וחזרו אלינו, חזרו שוב ומילאו עוד ג'ריקנים, עד שכולם שתו ואפשר היה להמשיך במסע עד לנהר זה.

הגענו לנהר, נחנו, נעצרנו במקום להתארגנות שנמשכה יום, ושוב צעידה של

מספר ימים, עד ששוב נגמרו המים. המבוגרים ניסו לחפור באדמה שהייתה רטובה ושם מצאו מים, שתינו את המים עם הבוץ והלכלוך. במסע עברנו מדבריות, נהרות, חיות טורפות, צמא, רעב, אבדות בנפש, לידות ותקיפות שודדים שבעצם היו חבריהם של המובילים. היו משפחות שהחביאו את הכספים במכנסיים והתחתונים של הנשים והילדות בכדי למנוע ביזה של הכספים, אך לאחר לחץ ואיומים והכאת הגברים, תוך כדי ירי, הכל נשדד.

בסופו של מסע זה הגענו לגבול סודן, שם נחשפנו על ידי משמר הגבול הסודני. המבוגרים עברו חקירות ועינויים קשים, חלקם נכלאו. היו נשים שנאנסו קשות על ידי החיילים הללו. עברנו למחנות פליטים של ה"צלב האדום" בסודן. למחנות אלו הגיעו אנשי המוסד לכל משפחה על ידי סוכנים אתיופיים שעזרו לאנשי המוסד, ושם דאגו לכל מחסור כולל העברת סכום כסף לכל משפחה מדי חודש. משפחתנו ביחד עם משפחות אחרות עברה מספר מקומות בסודן וגרה בשכנות עם הסודנים במקומות מסוימים, אך לרוב היינו מבודדים ועברנו הצקות ובריונות.

1982, ניסן במחנה בסודן

רוב האתיופים עבדו בסודן, התפרנסו בכל דבר אפשרי וחיכו לתורם לעלות

לישראל. במקביל, הסוכנים האתיופיים דאגו לנו ותמכו בנו בהשגחתם ובפיקוחם של אנשי המוסד. משפחות שהגיע תורם לעלות, הכינו אותם לזמן ולמקום, וכשהגיעו המשאיות פשוט העלו אותם ונסעו. הנסיעה הייתה אך ורק בלילה, ולא נשמעו בה צעקות ובכי ילדים, הכל בשקט עד לנקודת המפגש. חלקם הועלו על אניות וחלקם על מטוסי הרקולס ללא כיסאות.

אני, כילד כבן שבע שנים, הייתי נוסע מרחק של כמאה קילומטרים בכדי לעבוד ולתמוך בפרנסת הבית. עבדתי בבסטה של אבטיחים, מכירת שקיות (שהיה מצרך חשוב בזמנו), מכירת תה, עבודות של ילדים, ככה במשך שלוש השנים עד לשנת 1983 בהן נטמענו באוכלוסייה המקומית כולל לבוש, עד שהגיע תור משפחתי לעלות.

ממתינים לעליה - 1980. באדיבות בית התפוצות

הכינו אותנו ליום הזה, התארגנו, מכרנו מה שאפשר וחיכינו. לילה אחד הגיעו מספר משאיות ואספו אותנו כשאנו מתנתקים בקושי רב מתינוקת בת מספר

חודשים שנפטרה ונקברה בסודן. ישבנו על גבי המשאית אחד על השני צפופים כי לא היה מקום לכולם, אך ללא תלונות, עד שהגענו לנקודת המפגש, שם חיכו לנו מטוסי הרקולס גדולים.

רבים מבני הקהילה לא ראו מעודם מטוסים גדולים בגודלם הטבעי אלא רק בשמים, ולכן כשהגענו לנקודה הם נבהלו מהמנוע האדיר שהוציא חום והעיף חול ועפר. פחדנו נורא, אבל ניסיונם של אנשי המוסד עמד להם, ומי שהיה שם עזר לאסוף את כולם ולהכניסם לבטן המטוס שהיה ללא כיסאות וכולם ישבו בשקט מופתי שלא ניתן להסבר כלל, למרות שהיו ילדים קטנים ותינוקות (ללא שירותים), פשוט אין דרך להסביר את השקט שהיה בבטן המטוס. המטוס שלנו, ברוך השם, כפי שזכור לי, הגיע לקריית שמונה (בדיעבד התברר שהיינו גם במקום אחר).

הגענו לישראל ב- 1983 והמדינה קבלה אותנו בצורה מרשימה ביותר. מרכז הקליטה דאג לכל דבר, כולל מגורים, אולפן למבוגרים ולילדים, טיולים, המון סדנאות. אנחנו הילדים למדנו בבית הספר "רמב"ם" בקריית שמונה כשנה וחצי בערך, עד שההורים שלנו ביקשו לעזוב לשדרות ולהתאחד עם המשפחות שלהם שהגיעו לפנינו. המעבר לשדרות היה קשה מאד כי עזבנו אנשים שעשו איתנו כברת דרך. אז הייתה הפעם הראשונה שראיתי את אבי בוכה עם דמעות בעיניו כשהוביל את המשאית עם הציוד שלנו ואותנו עם המונית.

הגענו לשדרות, התגוררנו בבתים טובים מאד, ההורים המשיכו ללמוד באולפן מספר חודשים עד שנכנסו למעגל העבודה. אני למדתי בשדרות בבית הספר היסודי "הרואה" ושובצתי בכיתה ד' למרות שהייתי אמור להיות בכיתה ו', בשל (הכל לטובה כמובן) השנה וחצי אולפן וכיתה מיוחדת לילדי האתיופיים שעשיתי בקריית-שמונה.

בשדרות סיימתי יסודי, המשכתי לישיבה תיכונית "כפר מימון" עד כיתה יב', התגייסתי כלוחם למשמר הגבול, שירתי בעזה במחנה הפליטים ג'בליה, ושימשתי במספר תפקידים במשמר הגבול עד לשחרור. לאחר השירות הסדיר,

8 איוב ויבשת

נולדתי במחוז טיגריי במדינת אתיופיה (חבש) למשפחת "ביתא ישראל" בעלת אמונה של עלייה לירושלים. אמי עבדה למחייתנו בקדרות, ואבי עבד לפי העונות בחקלאות, בחרשות, בתיווך ובמסחר.

טרם הולדתי שמע אבי, מתוקף היותו סוחר ומתווך, כי קיים יצוא בשר מאסמרה (אריתריאה) ממפעל האטליז (אינקודו) לארץ ישראל, מנהלת אותו חברה ישראלית והשוחטים הם רבנים יהודיים מישראל. אבי יצא עם כמה מבני כפרו ועם בן דודו לאסמרה לעבוד שם, ובמקביל לברר על דרך אפשרית לעבור משם לארץ ישראל.

הם התקבלו לעבודה, ותוך כדי העבודה באטליז (אינקודו) נפגש אבי עם מנהל המפעל. אותו מנהל מפעל נזכר שהיה לו בעבר ויכוח סוער עם אבי כשהיה מתווך בהמות, ובשל אותו ויכוח לא יצאה לפועל העסקה עליה התווכחו. הוא פנה לאבי והורה לו: "צא מיד מהמפעל!" אבי לא הבין למה וביקש ממנו הסבר ואף ניגש למנהל המשמרת, אך מאום לא עזר ואבי אולץ לעזוב ולחזור למחוז

ברוך השם, ולאחר מיונים, מבחנים וגיבושים התקבלתי למשטרת ישראל ושם שירתי במספר יחידות טובות ומשפיעות, נותן את חלקי למדינה כפי שהיא נתנה לי, למרות שהמקצוע בו בחרתי לא קל בעליל (ולא מדובר בפן הפיזי).

אני מלא הודיה לבורא עולם שעברתי בהצלחה חוויה משמעותית כל-כך בחיי של תלאות המסע, שינוי תרבות ושפה ומאכלים, היום ברוך השם אני נשוי באושר לשלומית (זיית) לבית אברהם אינגדשט, גם היא ילידת אתיופיה שעברה את אותו תהליך ולנו שלושה בנים: איתמר, אריאל ושילה

סרוק לצפייה בתמונה זו

